

Netarkivet.dk – dán netarchívum gyűjtőkör és szervezeti keretek

Gyűjtőköri és szervezeti keretek szabályozása: http://netarkivet.dk/wp-content/uploads/2015/10/Politik_for_indsamling_af_materiale_til_Netarkivet.pdf

Irányelvek

A szabályozás irányelvei háromévente áttekintésre (esetlegesen felülvizsgálatra kerülnek) a megadott később részletezett törvényi kereteken belül. Két nemzeti könyvtár kooperációja a webarchiválás terén: Királyi Könyvtár Koppenhága és Állami Könyvtár Aarhus. Maga a konkrét tevékenység aarhusi intézményre összpontosul. A webarchiválással foglalkozó munkacsoportban mindkét intézmény képviselteti magát gyakorlati szakemberekkel (IT és könyvtári oldal egyaránt). A munkacsoport a két főigazgató alárendeltségébe tartozik. Mindkét intézményben külön digitális kurátorok foglalkoznak a begyűjtött, illetve begyűjtésre kijelölt anyaggal, állománnyal.

A kulturális minisztérium a nagy médiavállalatok illetve kutatási szakemberek bevonásával működtet egy tanácsadói munkacsoportot az audiovizuális (nem szövegalapú) tartalmak archiválására. Ez a tevékenység tehát a netarkivet keretein belül, de eltérő szabályrendszerben, ajánlások alapján zajlik a privát szereplők aktív részvételével. A video illetve audio anyagok learatásával a szokásostól eltérő szoftverkörnyezet is igénybevehető (pl. ftp protokoll használata médiatartalmak aratására a műsorszolgáltató webhelyéről).

Törvényi rendelkezések

A gyűjtőköri szabályozás törvényi úton került rögzítésre (<http://pligtafleivering.dk/loven/index.htm> 3. fejezet 8.-12. paragrafusok), ebbe épülnek be a webarchiválásra vonatkozó kitételek is. A törvény hatálya kiterjed az összes elektronikus kommunikációs hálózaton nyilvánosan elérhető dán tartalomra. Nem tartoznak tehát a törvény hatálya alá az intraneten, zárt hálózatokon elérhető tartalmak. Az adott tartalomnak a nyilvánosság felé szántnak kell lennie. Egy olyan szolgáltatás például ahová bárki regisztrálhat nyilvánosan, a törvény hatálya alá esik, a meghívással működő illetve teljesen zárt regisztrációhoz kötődő tartalmak pedig nem.

A „dán” fogalmának meghatározása az alábbiak szerint történik: 1. Dániában bejegyzett domainelemekhez kötődő tartalmak (tehát nemcsak a .dk hanem az összes dán regisztrátor által bejegyzett domainelemekhez kötődő tartalom). 2. A nem dán bejegyzésű domainelemek közül azokra terjed ki, melynek dániai célközönsége van. 3. A Kulturális Minisztérium egyedileg is kijelölhet a webarchiválás keretébe tartozó tartalmakat. (8. paragrafus)

A Dániában regisztrált domain név tulajdonosának törvény által megszabott kötelezettsége az archiválhatóság követelményeinek megteremtése. Amennyiben nem Dániában regisztrált domainről van szó, akkor a tartalmat publikáló személynek, szervezetnek kötelessége a tartalmat archiválhatóvá tenni, archiválható formátumot előállítani (például a másolásvédelemmel szolgáltatott anyagok

rendelkezésre bocsátásával). Az eredeti szöveg az „archiválható kiadás” kifejezést használja. (9. paragrafus).

Amennyiben szükséges, rendelkezésre kell bocsátani a tartalom archiválásához szükséges hozzáférési jogosultságokat, felhasználóneveket, jelszavakat az archiválást végző intézmény részére. (Ilyenek lehetnek pl. a személyre szabott tartalom eléréséhez szükséges felhasználónevek, jelszavak.) Az adott intézmény köteles ezeket az adatokat bizalmasan kezelni, nem adhat hozzáférést azokhoz külső személyek számára. (10. paragrafus).

A dániai illetőségű domain név regisztrátoroknak az általuk regisztrált domain nevek adatait, illetve a domain nevek tulajdonosaira vonatkozó információkat el kell küldeni a webarchiválásért felelős intézmény számára elektronikus formában. (11. paragrafus)

A beküldés gyakoriságának mértéke nincs törvényileg rögzítve. A gyakorlatban háromféle aratási stratégiát alakítottak ki, melyet az adott honlapok jellegéhez igazítanak. A legfontosabb hírértékű, tudományos értékkel bíró tartalmakat akár naponta aratják. 80 honlap van kiválasztva ebben a körben. Az általános gyakorlat az évi négy aratás elvégzése minden a törvény hatálya alá tartozó honlapról (cross-cutting harvest). Adott aktuális témakörökhöz kapcsolódó szelektív begyűjtést is végeznek. Kiválasztanak évente három eseményt s begyűjtik a releváns weboldalak tartalmait külön az eseményekhez rendezve. (forrás: <http://netarkivet.dk/til-webstedejere/pligtaflivering/>).

Fontos kitétel az aratás folyamata kapcsán, hogy minden webhelyről teljes aratás történik. A robotok nem respektálják a tartalomszolgáltató által robot.txt fájlban rögzített korlátozásokat, hanem mindent learatnak!

Az utolsó paragrafus pedig azt rögzíti, hogy a webarchiválási kötelezettség teljesítésével (esetleges járulékos tartalom előállításával) kapcsolatban felmerülő költségeket a tevékenységet végző intézménynek kell fedeznie. (12. paragrafus). (A fent említett tevékenységek általában a statikus aratható tartalom előállításának plusz kötelezettséget foglalják magukban a beszolgáltató által a webaratást végző intézmény számára)

Hozzáférés

A szerzői jogi és a személyes adatokat védő rendelkezések figyelembe vételével adhat hozzáférést a két dán nemzeti könyvtár a learatott tartalom egyes szeleteihez a kérelmezők számára. Általában kutatási, oktatási céllal kérvényezett igényeket elégítenek ki.

Összegzés

Széles társadalmi egyeztetés előzte meg a kötelezpéldány törvény vonatkozó rendelkezéseinek megalkotását, mely igen kemény kitételeket tartalmaz. Ennek révén viszont a webarchiválási tevékenység hatékonyan biztosítható a technikai feltételek biztosítását a domain név tulajdonosára, illetve a tartalom előállítójára hárítva át!